

Titel: BREV TIL: Hans Jørgen Uldall FRA: Louis Hjelmslev (1935-12-02)

Citation: "BREV TIL: Hans Jørgen Uldall FRA: Louis Hjelmslev (1935-12-02)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/text/lh-texts-kapsel_031-shoot-workidacc-1992_0005_031_Uldall_0970.pdf (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

8 KhuLRasoussensvej Aarhus 2. decbr. 1935

Kære Ulda11, Forst tak for sidst - jeg synes dot vor meget udbytte- rigr paa alle maaderj teorien begynder virkelig nu at antage en fast forrå. Adskillelsen af fonemetik og ken.ematik har i det hele givet en stor afklaringi det har vist sig ikke m ndot i uag ved min fSrsto element rare forelæsning. Jeg holdt den uden større forberedelse (force majeure!), mon ligervis som Cicero nedskrev jeg een bageftorj jeg sender Dem det nedskrevne og tænker mig at gore ligoeaa med de f'ølje nde, aaa er De orienteret mnt hvad stu- denterne vEd og; ikke vSci, naar De skal optræde i for leenge lse af mig. Jeg synes det er en vidunderlig leti else at Dt og jeg nu kan tale om lonemer i samme betydning som andro mennesker, og at kenematikken i aaa høj grad vir kunne fremtræde som en videreførelse af D. J. Under forelæsningerne gor jeg iøvrigt naturligt nok smaa opdagelser, som det er bedst De ser med det samme. Min hjerne har ogsaa suun.net med forskelligt andet, hvoraf kun exi del er forblevet paa denne siae af bevidsthedens tærskel, I rute- bilen hjem nedskrev jeg følgende, som jeg herved giver videre: Udtrykket keneakategori er ikke tilstrækkeligt, da det drejer sig om enheder, der ganske ligesom de enheder, der indgaar i dem, er definerede ved en særlig i lads i systemet (f. ex. særlige grupperingsforholdi i Hovsøsk rimeligvis Dr og rD umulig, selv om tr rt dr rd er mulige). Men udtrykket archikenem kan heller ikke bruges, eftersom de omtalte enheder igen danner indbyrdes familier,

2

hvis tilgrundliggende enhed igen er defineret ved en særlig plade i systemet. Jf. bl. a. at i sprog, hvor vokaler er entydigt defi- lierede som alternative kenemer og konsonanter som implik^toriske kenemer, beror samtlige vokaler p&a eet; dybeste "archikenem", og ligeledes samtlige konsonanter. Løsningen bliver hærfor alligevel at benytte betegnelserne: kenem af første grad og kenem af højere grad, dot sidste med underafdelingerne kenem af anden, tredie osv. grad. I relativ forstand' vil der ogeao kunne tales om kenemer af lavere grad. Til denne rutebil-inspiration kan fcjjes, at et kenem af lavere grad kan tage del i to eller f?ere ke.nemer af hovere grad* da i dansk £ er impliceret i v, findes der et keneiu af 2, grad, V, hvoraf £ er medlem (cg hvoraf afbeubart ogsaa b er medlem)j men v er tillige medlem af et andet kenem af 2,i gradf nemlig k/y, paa grund af grup- perin ^relationen mellem k og v. Lette medfører en praktisk ulempe ven ,ni jon nf kapitaler for at ud trykke kenemer al højere grad} hvac skule o nun gore vod k/vV Desuden, &tnrcr ucc nig* at man veo. anveuelj^ri r' ka i tesier arbitrært gor eet luveregraaskeaem udslaggivende for betegnelsermaaden. Kunde man ikke skrive t/d, k/v, g/b/v osv. ion højeregradskenomer, og frigere kapitælerne til anvendelse i den praktiske notation oom tegn for en uopløselig implikation? iSn anden opdgelse fra rutebilens Ved siden af ensidige og gensidige implikationer findes der ogæau tosidige implikationer* kenemet a er impliceret Kin i kenemiet b unuer visse betingelser, og konemet b or impliceret i kenemet a under visse dær ra exclusive betin- gelser. Det findes udpræget i russikks alle stemte konsonanter bliver ustemte i udlyd og i indlad foren ustemt konsonant} alle

3

Uldall 2/12/55 ustemte konsonanter bliver stemte i indlyd foran stemt konsonantj og bliver s og 2 foran og 5 s og z bliver og foran og . For tosidige implikationer kan bruges tegnet , f. ex, t d, s . Stemthedsiaplikationen i russisk ligger nu saplédés, ke , ' ' ■ i'5. at de to fonemer, f. ex, t og d» er todigigt implicerede i indlyd og gensidigt implicereae i udlyd, tøm implikationen mellem chmintantes og sif- la ntes er rent tosidig, fordi forbindelser af to sibåianter (chuintantes/eiffiantes) kun fremkommer ved sammensætning, saaledes at implikationen altid er opløselig. Kan kan vel for. :uiore som aim ndelig lov, at en gensidig implikation tillige har mulighed for at være tosidig. Men der findes tosidige implikation-:;, son ikke tillige er ./ensidige. Forleden havde 3eg i min hjerne et dansk exampel paa rent tosidig implikation, men det er forduftet, net kommer forhåndenblik igen. Nu g&ar vi altsaa videre paa den maade, ut jeg, i det tiaen omf ang/t il lacier, udarbejder den helt almene del af Tmctatus cenemati- cus paa en unglig-lignende usus. Jeg sender Dem kopi efterhaanden som den foreligger, c-g cr fuld al ædle forsætter. Efter den helt almene del skal følge den almene kenematiks lovkodex* naar vi har tænkt tilstrække- ligt over den. En julestjerne er bestilt hos Abel og kommer i morgen, Venlig hilsen fra os begge til Dem og Deres kone Deres hengivne

A \

-